

DOI: [10.32702/2307-2156-2019.3.100](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.3.100)

УДК 35.351/354

*Т. П. Мельничук,
аспірант кафедри парламентаризму та політичного менеджменту
Національної академії державного управління при Президентові України*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ПОСАД ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ: ЗАРУБІЖНА ТА ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА

*Taras Melnychuk
PhD student of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine*

PROBLEMS OF CLASSIFICATION OF POSITION OF PUBLIC OFFICIALS: FOREIGN AND NATIONAL PRACTICE

У статті визначені основні засади класифікації посад публічних службовців, зважаючи на зарубіжну та вітчизняну практику. Проаналізовано термін «посада» та запропоновано авторське визначення. Акцентовано, що чинне законодавство України закріпило поняття «посада державної служби», яке необхідно відмежовувати з поняттям «державна посада». Ці поняття не слід ототожнювати, оскільки не кожна посада у державному органі може бути посадою професійної публічної служби. Відзначено, що у літературі виділяють кілька класифікацій посад. Проаналізовано положення про посади публічної служби у певних європейських країнах та зроблено висновок, що у багатьох країнах передбачено окремі специфічні посади, які керуються особливими статутними правилами. Підтримано необхідність подальшої розробки проблем посад та специфіки цивільної та мілітаризованої публічної служби. Відзначено, що одна з найбільш розповсюджених класифікацій – у залежності від характеру повноважень, що визначають роль і ступінь участі у здійсненні державно-владних функцій – керівники, спеціалісти, технічні виконавці. На основі класифікації державних органів можна виділити такі види державних посад як політичні, адміністративні, патронатні. На погляд автора, зважаючи на важливість для визначення у терміні «посада професійної публічної служби» наявність практичного виконання функцій держави або функцій місцевого самоврядування, запропоновано класифікувати посади публічних службовців за їх структурно-функціональними повноваженнями на публічні політичні посади, публічні спеціалізовані посади, публічні посади службовців судової влади та прокуратури, публічні посади службовців мілітаризованої державної служби, публічні посади службовців органів місцевого самоврядування, публічні посади державних службовців цивільної державної служби. До публічних посад державних службовців слід віднести посади, передбачені у ч. 2 ст. 3 Закону України «Про державну службу», а також деякі з тих, на які сьогодні цей Закон не поширюється, зокрема, членів центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом та службовців Національного банку України.

The article defines the basic principles of classification of public servants positions, taking into account foreign and national practices. The analysis of the term "position" was carried out and the

author's definition was proposed. It is emphasized that the current legislation of Ukraine has consolidated the concept of "civil service position", which should be distinguished from the notion of "state office". These definitions should not be identified as the same, since not every post in a public authority may be a professional public service post. It is noted that in the literature there are several classification of positions. An analysis of the descriptions of public service positions in certain European countries was conducted and concluded that in many countries certain specific posts are provided that are governed by special statutory rules. The necessity of supporting further development of the problems of positions and specifics of civilian and militarized public service is mentioned. It is noted that one of the most widespread classifications, depending on the specifics of authority, defining the role and degree of participation in the implementation of state-government functions - executives, specialists, technical executives. On the basis of the classification of public bodies, one can distinguish the following types of government positions: political, administrative and executive support service positions. In the opinion of the author, in view of the importance for the definition of the term "professional public service" to have practical implementation of the functions of the state or the functions of local self-government, it is proposed to classify the positions of public servants according to their structural and functional powers to public political positions, public specialized posts, public servants' posts the judiciary and the prosecutor's office, public positions of officials of militarized civil service, public posts of local government officials, public civil service civil state service. Public posts of civil servants should include the positions envisaged in Article 3 of the Law of Ukraine "On Civil Service", as well as some of which are not currently covered by this Law, in particular, members of executive bodies with special status and employees of the National Bank of Ukraine.

Ключові слова: класифікація; посада; орган публічної влади; публічні службовці; публічна політична посада; публічна спеціалізована посада.

Key words: classification; position; government agency; public servants; public political position; public specialized position.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Основні принципи діяльності посадових осіб органів державної влади закріплені у ст. 19 Конституції України, згідно із якими вони зобов'язані діяти лише на підставі, в межах та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Загально-правовим актом, який нормативно закріплює посади державних службовців, є Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року № 889-VIII [20].

Разом із тим рівень наукового осмислення класифікації посад публічних службовців особи є ще недостатнім. Сьогодні у літературі не існує комплексного дослідження проблем класифікації посад публічних службовців, тим більше із залученням зарубіжного досвіду. Така відсутність концептуальних засад є причиною існування прогалин у регулюванні багатьох службово-посадових відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. У радянський період дослідження поняття «посада» проходило у доволі звуженому обсязі – лише у межах радянської державної служби. Разом із тим, певний внесок у дослідженні проблем класифікації посад публічних службовців радянської державної служби зробили І. Л. Бачило, Д. М. Бахрах, В. О. Воробйов, Ю. М. Козлов, В. М. Манохін, І. М. Пахомов, Ю. О. Розенбаум, С. С. Студенікін, Ю. О. Тихомиров, Ц. А. Ямпольська та інші.

Формування сучасного інституту посад публічної служби України, у тому числі і визначення поняття та статусу посадової особи, політичної посади, спеціалізованої посади, повинно відбуватися на нових концептуальних засадах. Окремі аспекти цієї проблематики знайшли своє відображення у працях представників української науки державного управління, адміністративного права, зокрема, у працях таких дослідників як В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко, Ю. П. Битяк, І. П. Голосніченко, С. Д. Дубенко, Л. Є. Кисіль, В. Л. Коваленко, О. Д. Крупчан, Н. Р. Нижник, В. Ф. Опришко, В. Ф. Сіренко, А. А. Стародубцев, Г. Й. Ткач та інших.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Не зважаючи на доволі значний масив досліджень, залишається невизначеним категоріальний зміст поняття «політична посада» та її співвідношення з поняттям «посада державного службовця». Уваги вимагає дослідження поділу посад на цивільні та мілітаризовані. Спеціальна природа статусу окремих посад (зокрема, посад голів (або інших керівників), перших заступників та заступників центральних органів виконавчої влади зі

спеціальним статусом) вимагає їх класифікації як публічних спеціалізованих посади. Актуальність дослідження посилюється також і недостатньою розробленістю відповідної проблематики у вітчизняній юридичній науці.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Завдання дослідження полягає у вирішенні проблемних питань класифікації посад публічних службовців, зважаючи на зарубіжну та вітчизняну практику.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Один із найбільш важливих елементів публічної служби є посада – первинна структурна одиниця органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх апаратів. Особа, яка вступила на публічну професійну службу у державний орган чи орган місцевого самоврядування, займає відповідну посаду. Посада – це елемент, який поєднує державу в особі державного органу, з однієї сторони, та публічного службовця – з іншої сторони. Посада є тим чинником, що відрізняє публічного службовця від працівника, який працює за спеціальністю на державному підприємстві, в установі, організації.

За визначенням словника В. І. Даля, посада – це службове місце, яке може бути зайнятим або вакантним [8, с. 256].

В українській мові посада – це службове становище, пов'язане з виконанням певних обов'язків у якій-небудь установі, на підприємстві і т.ін. [5, с. 1074-1075].

У спеціалізованій літературі є досить багато визначень поняття «посада», які відносяться до професійної публічної служби.

Так, О. Д. Лазор та О. Я. Лазор відзначають, що посада – це визначена структурою і штатним розписом первинна структурна одиниця державного органу (органу державної влади) та його апарату, підприємства, установи чи організації, на яку покладено встановлене нормативними актами коло службових повноважень. Посада обумовлює коло функціональної діяльності працівника та його службовий статус [15, с. 69].

Як вважає А. А. Стародубцев, з організаційної точки зору посада характеризується тим, що встановлюється державою (компетентним органом), включається у штатний розпис (входить до єдиної номенклатури посад), є первинною одиницею державного органу чи його апарату, за якою закріплюються певні повноваження, які визначаються, крім штатного розпису, структурою органу і є досить стабільними (постійними). Цим визначаються роль і місце особи, яка займає посаду в системі державного управління [25].

Поняття та сутність посади розглядають також в таких аспектах: в статутно-правовому розумінні; конкретно-функціональному розмінні і бюджетному (фінансовому) розумінні. Статутно-правове розуміння посади включає в себе правове положення державного службовця, тобто, обсяг його функцій та повноважень. Конкретно-функціональне розуміння посади визначає характеристика його компетенції, яка відповідає правому положенню даного службовця. У цьому розумінні акцент робиться саме на обов'язках державного службовця за його посадою. Стосовно бюджетного (фінансового) розуміння посади слід зазначити, що її особливість проявляється в тому, що кожна посада обов'язково включається до штатного розкладу державного органу, який враховується в Державному бюджеті України [12, с. 66].

Посади, як вважає Р. С. Мартинок, є соціальними ресурсами держави, поряд з такими ресурсами як освіта, медичне обслуговування, соціальне забезпечення [17, с. 15].

Згідно зі ст. 2 Закону «Про державну службу» від 16 грудня 1993 року № 3723-ХІІ (який на сьогодні втратив чинність, крім статті 37) посада – це визначена структурою й штатним розписом первинна структурна одиниця державного органу та його апарату, на яку покладено встановлене нормативними актами коло службових повноважень [21].

Відповідно до ст. 2 чинного Закону України «Про державну службу» посада державної служби – це визначена структурою і штатним розписом первинна структурна одиниця державного органу з установленими відповідно до законодавства посадовими обов'язками у межах повноважень, визначених ч. 1 ст. 1 вказаного Закону.

Отже, посаду публічної служби можна визначити наступним чином: це первинна структурна одиниця публічного органу (органу державної влади або органу місцевого самоврядування) та його апарату, визначена структурою цього органу та його штатним розписом, з установленими законодавством посадовими обов'язками у межах відповідних повноважень з метою практичного виконання функцій держави або функцій місцевого самоврядування.

Варто зазначити, що чинне законодавство України закріпило поняття «посада державної служби», яке необхідно відмежовувати з поняттям «державна посада», яке використовується у законодавстві деяких зарубіжних країн (починаючи від Стародавнього Риму, до сучасних Угорщини, Болгарії, РФ, Греції), проте у законодавстві України не використовується, хоча у літературі зустрічається аналіз саме «державних посад» як об'єктів державного управління [2, с. 92-97; 18]. Ці поняття не слід отожднювати, оскільки не кожна посада у державному органі може бути посадою професійної публічної служби.

Усіх професійних публічних службовців можна класифікувати на різні види у залежності від різних критеріїв, зокрема, від розподілу органів державної влади, від характеру професійної публічної служби, від обсягу посадових обов'язків, від кількості та характеру повноважень тощо.

Відповідно, у літературі виділяють кілька класифікацій посад. Д. М. Бахрах виділяє такі види посад: керівники структурних одиниць (адміністратори), спеціалісти і технічні виконавці [3, с. 210].

У залежності від розподілу державної влади на гілки є державні службовці органів законодавчої, виконавчої та судової влади.

На думку Ю. М. Старілова, з теоретичної точки зору слід виділити наступні види державних посад у залежності: від виду державної діяльності – державні посади в органах законодавчої, виконавчої і судової влади; від масштабу дії – типові та індивідуальні посади; від способу заміщення – виборні, назначувальні, конкурсні і такі, що заміщуються на підставі зарахування [24, с. 609].

В. Я. Малиновський виділяє види посад державної служби у залежності від змісту і характеру діяльності, способів призначення та надання повноважень на: політичні, які обіймають політичні діячі, які забезпечують визначення та вироблення політики. До політичних посад віднесені посади Президента України, Прем'єр-міністра України, інших членів Кабінету Міністрів України і т.д.; адміністративні – це посади, які мають забезпечувати реалізацію політики з орієнтацією на людину, особистість, громадянина. До таких посад, наприклад, можна віднести керівників центральних органів виконавчої влади; патронатні, які є допоміжними щодо того чи іншого політичного діяча. Це посади радників, консультантів, помічників, прес-секретарів [16, с. 67-72].

Одна з найбільш розповсюджених класифікацій: в залежності від характеру повноважень, що визначають роль і ступінь участі у здійсненні державно-владних функцій – державні службовці поділяються на керівників, спеціалістів, технічних виконавців [11, с. 26].

За ст. 25 Закону України «Про державну службу» від 16 грудня 1993 року основними критеріями класифікації посад вважалися: організаційно-правовий рівень органу, який приймає на роботу; обсяг і характер компетенції на конкретній посаді; роль і місце посади в структурі державного органу. Відповідно, встановлювалися категорії посад державних службовців від першої до сьомої.

Відповідно до ст. 6 чинного Закону України «Про державну службу» посади державної служби в державних органах поділяються на категорії залежно від порядку призначення, характеру та обсягу повноважень і необхідних для їх виконання кваліфікації та професійної компетентності державних службовців. При цьому встановлюються категорії посад державної служби «А» (вищий корпус державної служби), «Б» і «В».

У деяких країнах у межах інституту публічної служби існує категорія службовців, до якої відносять вищі посади керівників та їх заступників – «вищі посади публічної служби». Проте, незважаючи на той факт, що, наприклад, у Великій Британії, Нідерландах формально визначено та введено поняття вищий корпус та вищий державний службовець, навіть у нормативно-правових актах цих країн (законодавстві, що регулює питання інституту державної служби в цілому) неможливо віднайти норм, які підтверджують їхнє правове регулювання [6].

Міжнародна практика зарубіжних країн щодо критеріїв класифікації посад державної служби виходить також з рівня освіти та місця посади у структурі державного органу. За цими критеріями закон поділяє чиновників у Франції та Німеччині – на чотири класи (групи): А, В, С, D, яким відповідають певні чини (ранги) [10, с. 246-247]. Така класифікація посад державної служби є найпоширенішою у європейській практиці, оскільки враховує рівень освіти та місце посади в структурі державного органу, що пов'язане з обсягом і характером компетенції на конкретній посаді [14, с. 125-126].

На наш погляд, оскільки у нашій країні швидко розвиваються спеціалізовані види державної служби, то є необхідність у прийнятті для кожного виду відповідних норм щодо класифікації публічних посад.

Зокрема, у багатьох європейських країнах положення про публічну службу передбачають окремі специфічні посади, які керуються особливими статутними правилами. Запровадження таких правил, які можна асоціювати, наприклад, зі спеціальними грошовими винагородами, виправдовується специфікою виконаної роботи: збройні сили в Угорщині, Словаччині, Естонії та на Кіпрі; митні служби в Угорщині, Чехії та Словаччині; поліція в Угорщині, Чехії, Латвії та на Кіпрі; прикордонна служба в Угорщині та Латвії; протипожежна служба у Чехії, Словаччині, Латвії та на Кіпрі; судові службовці у Чехії, Словаччині та Латвії; працівники залізничної поліції у Словаччині; дипломатичний корпус у Латвії та Литві і навіть розвідувальна служба у Словаччині та національна митна служба у Латвії. В Туреччині існують навіть три різні групи працівників державної служби (персонал університету, працівники судів та збройних сил), кожна зі своїм статусом. У Румунії діють спеціальні закони для окремих груп працівників, навіть для офіцерів поліції. Більше того, там посадові особи адміністрації президента, депутатський корпус, сенат, конституційний суд, аудиторський суд, законодавча рада, офіс омбудсмена та контрольна-ревізійна комісія також мають різні статуси [4, с. 43].

В Україні особливості правового регулювання щодо окремих посад публічних службовців України також визначають спеціальні законодавчі акти.

Зокрема, назріла необхідність у поділі державної служби на цивільну та мілітаризовану (воєнізовану) службу.

Так, ще у 1990-х роках С. Д. Дубенко зазначав, що державну службу слід поділяти на два види: цивільну та мілітаризовану [9, с. 13], тому і правила поведінки варто прийняти для державних службовців цивільних та військових органів.

При визначенні видів державної служби В. Я. Малиновський, з врахуванням міжнародної практики поділу державної служби на види, пропонував наступну класифікацію: загальнофункціональна (адміністративна) служба; спеціалізована служба; цивільна служба [16, с. 15-16].

О. В. Тодошак ще у 2001 році відзначав, що митна служба є спеціальним видом державної служби, яку не можна віднести ні до цивільної державної служби, ні до мілітаризованої [26, с. 4].

В. М. Александров у залежності від характеру державної служби також виділяє службовців цивільної та мілітаризованої (воєнізованої) служби, а також службовців цивільної (в органах законодавчої, виконавчої влади) служби та спеціалізованої (військової, дипломатичної, митної, в правоохоронних органах та ін.) служби [1, с. 9-10].

Г. О. Пономаренко, аналізуючи адміністративно-правові засади управління у сфері забезпечення внутрішньої безпеки держави, відзначає, що державно-службові відносини у сфері забезпечення внутрішньої безпеки – це «...урегульовані адміністративно-правовими нормами суспільні відносини, які складаються як під час зовнішньої, так і внутрішньо-організаційної діяльності мілітаризованих правоохоронних органів і спрямовані на організацію та забезпечення належного проходження державної служби їх службовцями» [19, с. 10]. Відповідно, службу у правоохоронних органах автор відносить до мілітаризованої державної служби.

Заслуговує на увагу класифікація, запропонована у одному з проєктів Концепції реформи адміністративного права, згідно з якою слід законодавчо закріпити професійної державної служби і, відповідно державних службовців: службовців адміністративної державної служби (служба в державних органах, їхньому апараті, органах місцевого самоврядування); службовців спеціалізованої державної служби (судові органи, органи прокуратури, внутрішніх справ, державної безпеки, митні, дипломатичні тощо); службовців цивільної державної служби (медичні, наукові, навчальні та інші державні установи) [13].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Оскільки критеріями класифікації посад державних службовців визначають насамперед організаційно-правовий рівень державного органу, де проходить службу певний службовець, роль і місце посади в такому органі та, відповідно, обсяг і характер службових повноважень на конкретній посаді [7, с. 59], тому, зважаючи на важливість для визначення у терміні «посада професійної публічної служби» наявність практичного виконання функцій держави або функцій місцевого самоврядування, можна запропонувати класифікувати посади публічних службовців за їх структурно-функціональними повноваженнями на публічні політичні посади, публічні спеціалізовані посади, публічні посади службовців судової влади та прокуратури, публічні посади службовців мілітаризованої державної служби, публічні посади службовців органів місцевого самоврядування, публічні посади державних службовців цивільної державної служби.

Відповідно, класифікація посад набере такого вигляду:

– до публічних політичних посад варто віднести наступні посади:

Президента України;

Главу Адміністрації Президента України та його заступників

Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим та його заступників;

членів Кабінету Міністрів України, перших заступників та заступників міністрів;

постійного представника Кабінету Міністрів України у Конституційному Суді України;

народних депутатів України;

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та його представників;

голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників;

– до спеціалізованих публічних посад варто віднести наступні посади:

голів (або інших керівників), перших заступників та заступників центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом: Антимонопольного комітету України, Фонду державного майна України, Національної ради та Державного комітету телебачення і радіомовлення України, Національного агентства з питань запобігання корупції, Рахункової палати, Центральної виборчої комісії, митної та податкової служб, інших центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, перелік яких повинен вичерпно бути встановлений у ст. 24 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17 березня 2011 року № 3166-VI [23].

– до публічних посад службовців судової влади та прокуратури варто віднести наступні посади:

суддів Конституційного Суду України;

суддів (судів загальної юрисдикції);

прокурорів;

– до публічних посад службовців мілітаризованої державної служби варто віднести наступні посади:

військовослужбовців Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до закону;

осіб рядового і начальницького складу правоохоронних органів та працівників інших органів, яким присвоюються спеціальні звання, якщо інше не передбачено законом;

– до публічних посад службовців органів місцевого самоврядування слід віднести посади, передбачені у ст.ст. 2 і 3 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 7 червня 2001 року № 2493-III [22], зокрема:

посади осіб, які працюють в органах місцевого самоврядування, мають відповідні посадові повноваження щодо здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримують заробітну плату за рахунок місцевого бюджету;

виборні посади, на які особи обираються на місцевих виборах: депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим та його заступники, міністри Автономної Республіки Крим; депутати місцевих рад;

виборні посади, на які особи обираються або затверджуються відповідною радою;

посади, на які особи призначаються сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України.

– до публічних посад державних службовців варто віднести посади, передбачені у ч. 2 ст. 3 Закону України «Про державну службу», а також деякі з тих, на які сьогодні цей Закон не поширюється: членів центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом; службовців Національного банку України.

До перспектив подальших розвідок у цьому напрямі можна віднести такі як питання визначення критеріїв віднесення посад державної служби до відповідних категорій, питання встановлення та присвоєння рангів державних службовців у європейських країнах.

Список літератури.

1. Александров В. М. Військова служба як особливий вид державної служби в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / В. М. Александров ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2009. – 20 с.
2. Балух Д. В. Державна посада як об'єкт державного управління / Д. В. Балух // Актуальні проблеми держави і права : Зб. наук. праць / [ред. кол. : С. В. Ківалов (голов. ред.), В. М. Дрьомін (заст. голов. ред.), Ю. П. Аленін та ін.] ; відп. за вип. В. М. Дрьомін. – Одеса : Юридична література, 2011. – Вип. 57. – С. 92-97.
3. Бахрах Д. Н. Административное право России : [учеб.] / Д. Н. Бахрах. – М. : НОРМА, 2002. – 444 с.
4. Боссарт Д. Державна служба у країнах-кандидатах до вступу до ЄС : нові тенденції та вплив інтеграційного процесу / Д. Боссарт, К. Деммке ; [пер. з англ. О. М. Шаленко]. – К. : Міленіум, 2004. – 128 с.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [укладачі : В. Т. Бусел, М. Д. Василюк-Дерибас, О. В. Дмитрієв та ін. ; кер. проекту та голов. ред. В. Т. Бусел]. – К., Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
6. Гнидюк Н. А. Вища державна служба : поняття та правовий статус [Електронний ресурс] / Н. А. Гнидюк // Державне будівництво. – 2011. – № 2. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2011_2_34.
7. Гончарук С. Т. Професійна підготовка державних службовців – важливий елемент проходження державної служби / С. Т. Гончарук // Юридичний вісник. – 2017. – № 1 (42). – С. 57-63.
8. Даль В. А. Толковый словарь живого великорусского языка : В 4-х тт. / В. А. Даль. – М. : Издание иностранных и национальных словарей, 1955. – Т. 3. – 555 с.
9. Дубенко С. Д. Державна служба і державні службовці в Україні : [навч.-метод. посіб.] / С. Д. Дубенко ; за заг. ред. Н. Р. Нижник. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 1999. – 244 с.
10. Задоя І. І. Класифікації державних посад / І. І. Задоя // Правова держава. – Одеса, 2012. – № 14. – С. 242-248.
11. Ківалов С. В. Адміністративне право України : [навч.-метод. посіб.] / С. В. Ківалов, Л. Р. Біла. – [3-є вид., перероб. і доп.]. – Одеса : Юридична література, 2006. – 488 с.
12. Ківалов С. В. Державна служба в Україні : [підруч.] / С. В. Ківалов, Л. Р. Біла. – Одеса : Юридична література, 2003. – 368 с.
13. Концепція адміністративної реформи в Україні : Проект, розроблений Державною комісією з проведення в Україні адміністративної реформи від 17 вересня 2004 р. : [Електронний ресурс] / Урядовий портал. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=8922225.
14. Лаврик Г. В. Класифікація посад державної служби в Україні та країнах Західної Європи / Г. В. Лаврик // Вивчення та впровадження в Україні іноземного досвіду удосконалення діяльності органів влади : Матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнародною участю (м. Полтава, 22 листопада 2011 р.) / [ред. колегія : В. О. Онищенко, М. І. Лахижа, В. М. Мартиненко]. – Полтава : ПолтНТУ, 2011. – С. 124-126.
15. Лазор О. Д. Державна служба в Україні : [навч. посіб.] / О. Д. Лазор, О. Я. Лазор. – К. : Дакор, КНТ, 2006. – 472 с.
16. Малиновський В. Я. Державна служба : теорія і практика : [навч. посіб.] / В. Я. Малиновський. – К. : Атіка, 2003. – 160 с.
17. Мартинюк Р. С. Політологія / Р. С. Мартинюк. – Острого : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2002. – 177 с.
18. Пархоменко-Куцевіл О. І. Теоретико-методологічні засади формування, розвитку та модернізації системи державних посад : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра наук з держ. упр. : спец. 25.00.01 / О. І. Пархоменко-Куцевіл ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харк. регіон. ін-т держ. упр. – Х., 2012. – 36 с.
19. Пономаренко Г. О. Адміністративно-правові засади управління у сфері забезпечення внутрішньої безпеки держави : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : спец. 12.00.07 / Г. О. Пономаренко ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2008. – 39 с.
20. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 4. – Ст. 43.
21. Про державну службу : Закон України від 16 грудня 1993 року № 3723-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490. (Закон втратив чинність на підставі Закону України від 10 грудня 2015

року № 889-VIII, крім статті 37, що застосовується до осіб, зазначених у пунктах 10 і 12 розділу XI Закону № 889-VIII).

22. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 7 червня 2001 року № 2493-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 33. – Ст. 175.

23. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 березня 2011 року № 3166-VI // Офіційний вісник України. – 2011. – № 27. – Ст. 1123.

24. Старилов Ю. Н. Курс общего административного права : В 3-х тт. / Ю. Н. Старилов. – НОРМА-ИНФРА•М, 2002. – Т. 1. – 728 с.

25. Стародубцев А. А. Посада як основа службової кар'єри [Електронний ресурс] / А. А. Стародубцев // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ / [редкол. : О. М. Бандурка (відп. ред.), О. М. Головка (заст. відп. ред.), П. О. Білоус (відп. секретар) та ін.]. – 2010. – № 4 (51). – Ч. 2. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VKhnuvs/2010_51_2/51-2/32.pdf.

26. Тодощак О. В. Служба в митних органах України (адміністративно-правовий і соціально-правовий аспекти) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / О. В. Тодощак ; Одеська нац. юрид. академія. – Одеса, 2001. – 20 с.

References.

1. Aleksandrov, V.M. (2009), "Military service as a special type of civil service in Ukraine", Ph.D. Thesis, Law, Nats. iuryd. akad. Ukrainy im. Yaroslava Mudroho, Kharkiv, Ukraine.

2. Balukh, D.V. (2011), "Public office as an object of public administration", Aktual'ni problemy derzhavy i prava, vol. 57, pp. 92-97.

3. Bakhrakh, D.N. (2002), Admynstratyvnoe pravo Rossyy [Administrative law of Russia], NORMA, Moscow, Russia.

4. Bossart, D. and Demmke, K. (2004), Derzhavna sluzhba u krainakh-kandydatakh do vstupu do YeS : novi tendentsii ta vplyv intehratsijnogo protsesu [The state service in candidate countries for accession to the EU: new trends and the impact of the integration process], Milenium, Kyiv, Ukraine.

5. Busel, V.T. Vasyleha-Derybas, M.D. and Dmytriiev, O.V. (2005), Velykyj tlumachnyj slovnyk suchasnoi ukrains'koi movy [Great explanatory dictionary of contemporary Ukrainian language], VTF «Perun», Irpin', Ukraine.

6. Hnydiuk, N.A. (2011), "High Civil Service: Concept and Legal Status", Derzhavne budivnytstvo, vol. 2, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2011_2_34 (Accessed 25 Feb 2019).

7. Honcharuk, S.T. (2017), "Professional training of civil servants is an important element of the civil service", Yurydychnyj visnyk, vol. 1 (42), pp. 57-63.

8. Dal', V.A. (1955), Tolkovyj slovar' zhyvoho velykorusskoho iazyka [Explanatory Dictionary of the Living Great Russian Language], vol. 3, Yzdanye ynostrannykh y natsyonal'nykh slovarej, Moscow, Russia.

9. Dubenko, S.D. (1999), Derzhavna sluzhba i derzhavni sluzhbovtsi v Ukraini [Public service and civil servants in Ukraine], Vydavnychyj Dim «In Yure», Kyiv, Ukraine.

10. Zadoia, I.I. (2012), "Classification of public positions", Pravova derzhava, vol. 14, pp. 242-248.

11. Kivalov, S.V. and Bila, L.R. (2006), Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative law of Ukraine], Yurydychna literatura, Odesa, Ukraine.

12. Kivalov, S.V. and Bila, L.R. (2003), Derzhavna sluzhba v Ukraini [Public service in Ukraine], Yurydychna literatura, Odesa, Ukraine.

13. Cabinet of Ministers of Ukraine (2004), "Concept of administrative reform in Ukraine", available at: [/www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=8922225](http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=8922225) (Accessed 25 Feb 2019).

14. Lavryk, H.V. (2011), "Classification of civil service positions in Ukraine and Western Europe", Vyvchennia ta vprovadzhennia v Ukraini inozemnoho dosvidu udoskonalennia diial'nosti orhaniv vlady: Materialy VI Vseukr. nauk.-prakt. konf. za mizhnarodnoiu uchastiu [Study and introduction in Ukraine of foreign experience in improving the activities of the authorities: Materials of the 6th All-Ukrainian Scientific and Practical Conference on International Participation], PoltNTU, Poltava, Ukraine, 22 Nov, pp.124-126.

15. Lazor, O.D. and Lazor, O.Ya. (2006), Derzhavna sluzhba v Ukraini [Public Service in Ukraine], Dakor, KNT, Kyiv, Ukraine.

16. Malynovs'kyj, V.Ya. (2003), Derzhavna sluzhba: teoriia i praktyka [Public service: theory and practice], Atika, Kyiv, Ukraine.

17. Martyniuk, R.S. (2002), Politolohiia [Political science], Vyd-vo Nats. un-tu «Ostroz'ka akademiia», Ostroh, Ukraine.

18. Parkhomenko-Kutsevil, O.I. (2012), "Theoretical and methodological principles of formation, development and modernization of the system of state positions", Ph.D. Thesis, Public Administration, Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy, Khark. rehion. in-t derzh. upr., Kharkiv, Ukraine.

19. Ponomarenko, H.O. (2008), "Administrative and legal principles of management in the field of ensuring the internal security of the state", Ph.D. Thesis, Law, Nats. iuryd. akad. Ukrainy im. Yaroslava Mudroho, Kharkiv, Ukraine.

20. Verkhovna Rada of Ukraine (2016), The Law of Ukraine "About the civil service", Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, vol. 4, p. 43.

21. Verkhovna Rada of Ukraine (1993), The Law of Ukraine “About the civil service”, Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, vol. 52, p. 490.
22. Verkhovna Rada of Ukraine (2001), The Law of Ukraine “About service in local self-government bodies”, Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, vol. 33, p. 175.
23. Verkhovna Rada of Ukraine (2011), The Law of Ukraine “About central executive authorities”, Ofitsijnyj visnyk Ukrainy, vol. 27, p. 1123.
24. Starylov, Yu.N. (2002), Kurs obscheho admynystratyvnoho prava [The general administrative law course], vol.1, NORMA-YNFRA•M, Moscow, Russia.
25. Starodubtsev, A.A. (2010), “Position as the basis of an official career”, Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu vnutrishnikh sprav, vol. 4 (51), no. 2, available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VKhnuvs/2010_51_2/51-2/32.pdf (Accessed 25 Feb 2019).
26. Todoschak, O.V. (2001), “Service in the customs authorities of Ukraine (administrative and legal and socio-legal aspects)”, Ph.D. Thesis, Law, Odes'ka nats. iuryd. Akademiia, Odesa, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 20.03.2019 р.